

EMAKEELE SELTSI KEELEPÄEVAD VÄLISMAAL

19. aprillil 2008 toimus Peterburi Lermontovi-nimelise raamatukogu filiaalis Eesti Vabariigi Haridus- ja Teadusministeeriumi, Emakeele Seltsi ning Peterburi Eesti Kultuuriseltsi korraldatud keelepäev.

Peterburi keelepäevast on kujunemas iga-aastane traditsioon: alates 2001. aasta maist on seal keelepäev toimunud igal kevadel.

Keelepäeva avas Venemaa Eesti Seltside Liidu vastutav sekretär ja Peterburi Eesti Kultuuriseltsi juhatuse liige Külli Sulg. Seejärel sai sõna Peterburi Eesti Kultuuriseltsi liige Veronika Mahtina. Tema toimetab Peterburi eestlaste ajalehte, 1908. aastal asutatud ning 1999. aastast taasilmuvat Peterburi Teatajat. Ta avas raamatukogus kohalike eestlaste kunstinäituse (maalid, käsitöö) ja tutvustas lühidalt kunstnikke.

Sissejuhatava ettekande „Eesti keeleelu olulisi sündmusi AD 2008” pidas Haridus- ja Teadusministeeriumi keeleosakonna nõunik Tõnu Tender. Ta tutvustas Wiedemanni keeleauhinna saamislugu, Väike-Maarjas 16.–17. aprillil peetud rahvusvahelist konverentsi „Emakeelne Eesti, emakeelne Euroopa”, legendi kunagi peetud keelte iludusvõistlusest, minister Tõnis Lukase algatatud keeletalguid ning Eesti keele oskustasemete kirjeldamist Euroopa Nõukogu keeleõppe raamdokumendis esitatud tasemete järgi.

Järgnes Keeleinspeksiooni peadirektori Ilmar Tomuski ettekanne „Põhi-probleemidest Eesti keelepoliitikas”. Esinejat tegi murelikuks Eesti vene õppekeelega koolide õpetajate vilets eesti keele oskus, nii et paljud koolilõpetajad ei oska eesti keelt, kuigi eksam on sooritatud. Samal ajal on probleemiks ka eestlaste keelehoiakute muutumine. Kui taasiseseisvumise järel püüti lahti saada vene keele mõjust, siis nüüdseks on suurenenud inglise keele surve. Nii teaduse ja kõrghariduse valdkonnas kui ka ettevõtluses on tõusnud inglise keele osakaal, selle vastu ei võidelda, seda pigem soositakse. Keelehoiakute muutumisest annab märku ka avaliku ruumi võõrkeelestumine, näiteks arvukad ingliskeelsed ärinimed ja reklaamid ning kummalised isikunimed, millel eesti keele ja kultuuriga mingit pistmist ei ole.

Anu-Reet Hausenberg (TLÜ) kõneles teemal „Eesti keele juured ja viljad”. Sõnavõttus oli kõneks läänemeresoomlaste, sh eesti keele kujunemise kaks hüpoteesi: nn keelepüü ja kontaktiteooria. Keelehuviliste tähelepanu on äratanud hüpoteeside ilmne vastuolu: kas läänemeresoome keeled on kujunenud ühest algkeelest eristumise teel või erinevate lähtekeelte segunemise, seega keelekontaktide tulemusel. Küsimärke sisaldavad mõlemad hüpoteesid ning aastatuhandete tagant polegi lihtne üles leida vaieldamatut tõde. Ettekan-

des jäi kõlama seisukoht, et eesti keele kujunemisel on arukas arvestada mõlemat, nii hõimukeelte eristumist kui ka väga ammuseid keelekontakte.

Tartu Ülikooli keeltekeskuse juhataja Ilona Trageli ettekanne „Uusi vaatenurki keeleuurimises” tutvustas eesti keele uurimisel kasutatavaid uuemaid keeleteooriaid. Ta esitas näitena kognitiivse keeleteaduse, milles keelt vaadatakse inimese ühe kognitiivse võimena. I. Tragel tutvustas kuulajatele koos Ann Veismanniga tehtud eesti keele ühendverbide uurimuse tulemusi.

Sirje Mäearu (EKI) ettekanne „Keelenõuandest keeleabi” andis ülevaate EKI keelenõuande tööst. See kujutab endast praktilist tegevust korrekse eesti keele tagamisel. Keelenõuandlast saavad keeletarvitajad vajaduse korral abi kas telefoni, meili või kirja teel või kohale tulles. Pöördumiste hulga pidev kasv annab tunnistust keelenõuande vajalikkusest. Ülevaates oli juttu ka sellest, kes keelenõu küsivad ja kes seda annavad, samuti sellest, mida küsitakse.

Ettekanded kõlasid eesti keeles. Keelepäeva registreerimislehele pani end kirja 41 osalejat, kuid neid oli tegelikult rohkem, vähemalt 50.

Eestist viidi Peterburi Eesti Kultuuriseltsile, Peterburi Ülikoolile (kus õpetatakse u 150 keele seas ka eesti keelt, Eesti riik on Peterburi Ülikooli läheta-

nud ka eesti keele ja kultuuri lektori), kingituseks raamatuid ning keele- ja kultuuriteemalisi CD-sid. Need anti pidulikult üle keelepäeva lõpus.

20. aprillil viisid Eesti külalised koos Külli Sulega lilli Smolenski kalmistule akadeemik F. J. Wiedemanni mälestuskivi juurde.

Kevade viimane eesti keele päev toimus 24. aprillil Vilniuses Eesti suur-saatkonnas. Ettekandeid olid kuulama tulnud sealsed eestlased, suure osa kuulajaskonnast moodustas Vilniuse Ülikooli leedu filoloogia eesti eriharu üliõpilaste esimene lend, kes just tänavu diplomini jõudsid.

Emakeele Seltsi esindajatest kõneles Maire Raadik (EKI) teemal „Mida on uut eesti keele reeglites” ning Annika Hussar andis ülevaate viimaste aastate eesti nimemoest. Haridus- ja Teadusministeeriumi esindaja Andero Adamson rääkis eesti keele ja kultuuri akadeemilisest välisõppest. Keelepäev sai jätku ülevaatega uuemast eesti kirjandusest Mart Velskri (TÜ) esituses. Päeva lõpetuseks oli korraldatud kohtumine kirjanik Kerttu Rakkega.

Välismaal toimuvate keelepäevade korraldamist on rahaliselt toetanud haridus- ja teadusministeerium.

TÕNU TENDER,
ANNIKA HUSSAR